

DE VERORDENINGEN NOPENS DE BESTRIJDING VAN DEN KNOPWORM EN DE BESSENSPANRUPS IN DE GEMEENTEN ZWAAG EN BLOKKER.

Toen ik mijn artikel over „de spuitvreter of knopworm der bessenstruiken” opgenomen in aflevering 3 van dezen jaargang van dit Tijdschrift (blz. 61—80) schreef, waren de opbrengsten van de verschillende bessentuinen in den Bangert nog niet bekend. Thans beschik ik over enkele gegevens en wil ik die, in aansluiting aan mijn vorige publicatie, hier laten volgen.

De heer WILLEM BALK, te Zwaag, schreef mij: „De oogsten van „bespoten en onbespoten terreinen staan tot elkaar als 5 : 1. „Er zijn gevallen, dat het onbespoten gedeelte het oogsten niet „waard is. Over het geheel valt de oogst zeer tegen, doordat „de bessen tengevolge van nachtvorsten tijdens den bloei zeer „hebben geruid. Ware dat niet gebeurd, dan zouden de verschillen „reusachtig zijn”.

De heer A. STROET te Westblokker, die slechts een klein gedeelte van zijn bessenaanplanting had bespoten, was daardoor in staat, het verschil tusschen behandelde en niet behandelde struiken goed na te gaan. Hij schrijft mij hierover: „Ik heb „struiken bespoten met carbolineum en heb daarvan geplukt „zoo 7 kilo van de oude roede, dat is de grootte van 8 struiken, „en van de onbespoten struiken, daar, waar nog wat aanhing, „ $\frac{1}{2}$ pond van de oude roede. Daarbij is er nog een heel stuk „van 200 roeden, waar in het geheel niets hing.”

Deze beide uitingen geven een goed beeld van de beteekenis der verkregen resultaten.

De vorige maal eindigde ik met de opmerking, dat het mij zeer juist gezien voorkwam, om in streken als de Bangert, waar de bessentuinen zoodanig aan elkaar sluiten, dat zij te samen als 't ware één grooten bessen tuin vormen, naar maatregelen te streven, waardoor een uniforme behandeling van **alle** daar aanwezige bessentuinen gewaarborgd wordt. Toen ik dit schreef, was mij reeds bekend, dat er bij de tuinders in den Bangert een krachtig streven bestond, pogingen in het werk te stellen, om door het in 't leven roepen van gemeenteverordeningen, tot een algemeene toepassing der carbolineum-bespuiting te geraken. Hoewel de bespuiting aan de gekoesterde verwachtingen volkomen had beantwoord, ja deze zelfs in vele gevallen belangrijk overtrof, en door zeer velen het als een vanzelfsprekende zaak werd beschouwd, dat in den komenden winter alle bessenstruiken bespoten zouden worden, werd toch de vrees gekoesterd, dat er nog een aantal bessentelers zouden zijn, die maar liever zouden afwachten, tot langs natuurlijken weg een einde aan de plagen was gemaakt en dus zelf geen bestrijdingsmaatregelen zouden nemen. Indien dit het geval was, zouden op eenige plaatsen nog belangrijke besmettingshaarden blijven bestaan en zou het goede werk, dat door de anderen was gedaan, in die omgeving weer teniet gedaan kunnen worden.

Veel kans, dat langs natuurlijken weg een einde aan de plagen van knopworm en bessenspanrups zou worden gemaakt, bestaat er blijkbaar niet. De knopwormplag woedt reeds vele jaren en met onverminderde kracht, terwijl mij bij het opkweken van bessenspanrupsen gebleken is, dat het aantal, dat door parasieten was aangetast, nog niet zeer groot was. Hoewel andere aanwijzingen mij dit eerst deden vermoeden, komt het mij thans niet waarschijnlijk voor, dat de bessenspanrupsplag daar ter plaatse zeer spoedig geëindigd zal zijn.

Ik kan mij daarom geheel vereenigen met hen, die meenen, dat het regelen van deze bestrijding bij gemeenteverordening moet geschieden. Te meer was dit het geval, daar mij bij ondervinding reeds zeer vaak gebleken is, dat zelfs op struiken of boomen, waarop weinig of geen parasieten voorkomen, een carbolineumbespuiting gunstigen invloed uitoefent op den geheelen groei. Ook op die plaatsen, waar de plagen, die men nu krachtig wil bestrijden, iets minder hevig zijn (wat plaatselijk ook in sterk aangetaste streken wel kan voorkomen), kan men dus gunstige resultaten van de bespuiting verwachten. Natuurlijk kan met een enkele regeling niet in alle bijzondere gevallen, die kunnen voorkomen, voorzien worden, maar met een verordening bereikt men hier, dat aan de goedwillende telers een belangrijke steun bij hun werk verleend wordt.

Ik wil hier mededeelen, op welke wijze deze aangelegenheid nu geregeld is in de gemeenten Zwaag en Blokker, waar de Raad resp. in de maand Augustus en in September een verordening op deze bestrijding aannam. Wellicht dat deze verordeningen later voor andere gemeenten als model kunnen dienen, als ook daar een dergelijke quaestie te regelen valt.

Indien men zal beschikken over de gegevens en over de macht om tot een juiste uitvoering der bestrijdingsmaatregelen te geraken, moet aandacht besteed worden aan de volgende punten.

1. Bekend moeten zijn de plaats en het aantal bessenstruiken, dat in de gemeente aanwezig is.
2. Invoer van struiken van uit andere gemeenten, mag slechts onder bepaalde voorwaarden plaats hebben.
3. Bepaald aan te wijzen ambtenaren en personen hebben toegang tot de terreinen.
4. Verplichting tot het uitvoeren van nader aan te geven bestrijdingsmaatregelen.

5. Bevoegdheid om bij niet-uitvoering door den gebruiker, tot de behandeling over te gaan en dan op kosten van den overtreder.

6. Strafbepaling.

Bij het opmaken van een concept voor de verordening in Zwaag en Blokker is met deze punten rekening gehouden en zijn de volgende bepalingen opgesteld, die nu in deze gemeenten van kracht zijn.

Verordening nopens de bestrijding van den z.g.
knopworm en van de bessenspanrups.

Art. 1. De gebruiker van een perceel, waarop zich struiken of stekken bevinden van roode en witte aalbes, zwarte bes of kruisbes, is verplicht vóór 1 November van elk jaar opgave te doen aan den burgemeester van de grootte van dat perceel.

Art. 2. Het is verboden na 1 Februari struiken of stekken van roode en witte aalbes, zwarte bes of kruisbes in de gemeente in te voeren of te doen invoeren zonder vergunning van den burgemeester.

Indien struiken of stekken zijn ingevoerd zonder bovengenoemde vergunning, worden zij in beslag genomen en vernietigd.

Art. 3. De ambtenaren van de gemeente-politie, zoomede de ambtenaren van den phytopathologischen dienst en de leden van de commissie van advies van den phytopathologischen dienst voor Hoorn e. o. hebben tusschen zonsop- en zonsondergang toegang tot alle terreinen, bestemd tot het kweken en bewaren van tuinbouwproducten.

Art. 4. Elke gebruiker van een perceel, waarop zich struiken van roode en witte aalbes, zwarte bes of kruisbes bevinden, is verplicht die maatregelen te nemen ter bestrijding van op deze vruchtsoorten voorkomende schadelijke insecten en in 't bijzonder van den knopworm (*Incurvaria capitella*) en de bessenspanrups (*Abraxas grossulariata*), welke door den burgemeester, in overleg

met het hoofd van den phytopathologischen dienst en van de commissie van advies van den phytopathologischen dienst, vóór 1 December van elk jaar ter openbare kennisse zullen worden gebracht.

De uitvoering van deze maatregelen moet geëindigd zijn vóór of op een, eveneens door den burgemeester te bepalen datum.

Indien bijzondere omstandigheden dat gewenscht maken, kan door den burgemeester, in overleg met de hierboven genoemde deskundigen, een wijziging in dezen datum worden aangebracht.

Ten aanzien van de behandeling van de in de gemeente ingevoerde struiken of stekken, kunnen bijzondere bestrijdingsmaatregelen worden voorgeschreven.

In bijzondere gevallen kan door den burgemeester in overleg met bovengenoemde deskundigen, ontheffing van deze bepalingen worden verleend.

Art. 5. Indien een gebruiker van een perceel, waarop zich struiken bevinden van roode en witte aalbes, zwarte bes of kruisbes, nalatig is in de uitvoering der hem bij algemeene kennisgeving bekend gemaakte bestrijdingsmaatregelen, kunnen deze maatregelen, op bevel van den burgemeester en op kosten van den overtreder, worden uitgevoerd.

Art. 6. Overtreding van een der bepalingen dezer verordening wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes dagen of geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden.

Ter toelichting diene hierbij het volgende.

Bij art. 1. Opdat nagegaan kan worden of overal, waar struiken van roode en witte aalbes, zwarte bes en kruisbes in de gemeente staan, de bestrijdingsmaatregelen, die tegen den knopworm en de bessenspanrups genomen moeten worden, ook werkelijk zijn uitgevoerd, moet in de allereerste plaats bekend zijn, op welke perceelen zich struiken bevinden en hoeveel oppervlakte deze beslaan. Dat deze opgave herhaald moet worden (elk jaar) is gewenscht, omdat zich jaarlijks in de

aanplantingen wijzigingen voordoen, die dan in de registers vastgelegd kunnen worden. Het tijdelijke karakter, dat zeer waarschijnlijk (bij goede uitvoering) deze verordening zal dragen, zal maken, dat het doen van deze opgave niet tot een groote last zal worden.

Daar de knopworm (*Incurvaria capitella*) voorkomt in roode en witte aalbessen en in zwarte bessenstruiken, terwijl de bessen-spanrups (*Abraxas grossulariata*) zoowel aalbessen als kruisbessenstruiken en soms ook zwarte bessen aantast, zijn al deze bessoorten in de verordening opgenomen.

Bij Art. 2. Daar ook buiten de gemeenten, zij het niet overal in even sterke mate, de bovengenoemde bessenparasieten voorkomen, zou het streven om ze werkelijk uit te roeien illusoir worden gemaakt, indien een vrije invoer van struiken van buiten af werd toegestaan. Tegen den invoer vóór den datum, waarop de behandeling moet zijn uitgevoerd, bestaat geen bezwaar, daar de struiken dan, tegelijk met de reeds aanwezige, worden bespoten. Bij invoer na 1 Februari bestaat echter de kans, dat de ingevoerde struiken onbehandeld tusschen de andere zouden blijven staan en dat zij op deze wijze weer een besmettingshaard voor de omgeving kunnen vormen. Daarom is voor dezen invoer een vergunning noodig van den burgemeester, waarbij deze er tevens voor kan zorg dragen, dat de nieuwe struiken alsnog worden behandeld als alle andere.

Hierbij zij nog opgemerkt, dat er geen enkele reden zal zijn, om deze vergunning niet te verleen, mits voor een behoorlijke behandeling wordt zorg gedragen en de struiken desnoods gedurende den groeitijd nog aan een nauwkeurig onderzoek worden onderworpen.

Bij Art. 3. Naast de in art. 1 genoemde opgave van aanwezige bessenstruiken is het, ter constateering van een juiste uitvoering der voorgeschreven maatregelen noodig, dat de ambtenaren van de gemeente-politie, die van den phytopathologischen

dienst en de leden van de commissie van advies (die in den Bangert en omstreken juist zulk een levendig aandeel nemen in het verbreiden van kennis omtrent plantenziekten en schadelijke dieren), toegang hebben tot alle terreinen en inrichtingen waar bessenstruiken worden geteeld en kunnen worden bewaard.

Bij Art. 4. Teneinde den administratieven omslag zoo gering mogelijk te maken is het voldoende, dat door den burgemeester ter algemeene kennis wordt gebracht, welke maatregelen ter bestrijding van de hierboven genoemde parasieten moeten worden uitgevoerd. De datum waarop dit geschied moet zijn, wordt zoodanig gekozen, dat deze valt meer dan een maand vóór het tijdstip, waarop het gewenscht is, de bespuitingen uit te voeren (d. i. begin Januari), terwijl tot het tijdstip, waarop in het algemeen de bespuitingen moeten zijn uitgevoerd, dan nog ongeveer 6 weken verlopen (nl. tot 15 Februari). Deze tijd mag ongetwijfeld als voldoende voor de uitvoering worden beschouwd.

Mochten door weers- of andere omstandigheden de bestrijdingsmaatregelen op den laatsten datum nog niet kunnen zijn uitgevoerd, dan kan door den burgemeester een verlenging worden toegestaan.

Daar de voor te schrijven bestrijdingsmaatregelen in nauw verband moeten gehouden worden met het al of niet voorkomen van de parasieten, waartegen ze genomen zullen worden, is het gewenscht, dat door den burgemeester met de in dit artikel genoemde deskundigen overleg wordt gepleegd omtrent de noodig geachte maatregelen, zoomede omtrent den datum, waarop deze moeten zijn genomen en, indien dit gewenscht mocht blijken, van een wijziging van dezen datum.

Een moeilijkheid leverde de volgende omstandigheid nog op. De eigenlijke Bangert wordt gevormd door een groote groep van vrijwel geheel aan elkander sluitende bessentuinen. Voor deze groep geldt de wenschelijkheid van algemeene toepassing der bestrijdingsmaatregelen in hooge mate, terwijl ook de knop-

worm en de bessenspanrups in dit gedeelte der gemeenten vrijwel overal voorkomen. Echter bestaan er in de gemeenten Zwaag en Blokker nog andere, veel kleinere complexen tuinen en ook geïsoleerde aanplantingen, in enkele waarvan de genoemde parasieten ook voorkomen, terwijl andere er vrij van zijn. Voor deze tuinen gelden deze verordeningen nu ook en het heeft een punt van overweging uitgemaakt, of het gewenscht was, uitzonderingsmaatregelen er voor te maken. Tegen deze uitzonderingsmaatregelen pleit de ervaring, dat zij meermalen door anderen, voor wien ze niet gemaakt zijn, toch op de een of andere wijze gebruikt worden, om zich aan hun verplichtingen te onttrekken, wat, bij afwezigheid van zulk een achterdeurtje, niet mogelijk is. Daartegenover staat, dat het billijkheidshalve niet geëischt kan worden, dat bestrijdingsmaatregelen werden genomen, als de parasieten, waartegen zij gelden, ontbreken. In verband met deze overwegingen is ten slotte nog de mogelijkheid geopend om daar, waar de te bestrijden parasieten werkelijk niet aanwezig zijn, ontheffing van de verplichting tot bespuiting der struiken te verleenen. Deze gevallen zullen echter zeer zeker tot de „bijzondere” gerekend worden en zal hierbij groote waarde gehecht worden aan het oordeel der practici, die in die omgeving goed bekend zijn, in casu de leden van de Commissie van advies.

Bij Art. 5. Ten einde het doel der verordening, d.i. het verkrijgen van een bestrijding van knopworm en bessenspanrups op *alle* terreinen in de gemeente te bereiken, moet aan den burgemeester de bevoegdheid verleend worden, bij nalatigheid van den gebruiker in de uitvoering der bestrijdingsmaatregelen, deze op kosten van dien gebruiker te doen uitvoeren. Dit is de eenige weg, om de uitvoering absoluut te verzekeren. In de Plantenziektenwet (Wet van 17 Juli 1911, Stbl. no. 212) is in art. 8 deze bevoegdheid voor de bestrijding van ziekten, die bij de Wet geregeld zijn, ook vastgelegd.

Het komt mij voor, dat de bestrijding van den knopworm en van de bessenspanrups in de gemeenten Zwaag en Blokker met deze verordeningen op zeer voldoende wijze geregeld is. Het is te hopen, dat de regeling *afdoende* zal zijn en dat het mogelijk zal blijken de verordening, na eenige jaren van kracht te zijn geweest, weer in te trekken. Indien dit mogelijk zal blijken te zijn, zou daarmee een zeer belangrijke steun zijn gegeven aan de opvatting, dat er met gemeenteverordeningen, ter bestrijding van plantenziekten en schadelijke dieren veel te bereiken is. In het bijzonder in het hier besproken geval, waar het geldt de bestrijding van een tweetal vijanden, die zich niet snel verspreiden en die dus niet zulk een groote kans bieden op herinfectie als dit bv. met verscheidene schimmelziekten het geval is, acht ik de kans op het bereiken van gunstige resultaten zeer groot. Aan de energieke bessentelers in den Bangert wensch ik die resultaten van harte toe.

N. VAN POETEREN.

Wageningen, October 1915.
